

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA**(2014. június 11.)****az Olaszország által a Stretto repülőtér üzemeltető SO.G.A.S. társaság javára nyújtott SA.26818 (C 20/10) (ex N 536/08 & NN 32/10) állami támogatásról***(az értesítés a C(2014)3571. számú dokumentummal történt)***(Csak az olasz nyelvű szöveg hiteles)****(EGT-vonatkozású szöveg)****(2014/944/EU)**

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre (EUMSZ) és különösen annak 108. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

miután az említett rendelkezéseknek megfelelően felhívta az érdekelt feleket észrevételeik megtételére ⁽¹⁾, és tekintettel a benyújtott észrevételekre,

mivel:

1. ELJÁRÁS

- (1) Az olasz hatóságok 2008. október 27-én bejelentették a Bizottságnak, hogy Calabria régió tőkeinjekció formájában támogatást kíván nyújtani a SO.G.A.S. SpA – Società per la Gestione dell'Aeroporto dello Stretto (a továbbiakban: SO.G.A.S. vagy kedvezményezett) vállalkozás üzemi veszteségeinek fedezésére. A SO.G.A.S. a Stretto (angolul: Strait) repülőtér, azaz Reggio Calabria repülőtérét működtető társaság.
- (2) Az előzetes vizsgálatok során a Bizottság tudomást szerzett ugyanezen kedvezményezett javára szóló más olyan intézkedésekről is, amelyek jogellenes állami támogatásnak tűntek. A Bizottság ezért ezeket az intézkedéseket is bevonta a vizsgálatába.
- (3) Minthogy a Bizottság arra utaló információval rendelkezett, hogy az állami támogatást már azelőtt odaítélték, hogy a Bizottság megvizsgálhatta volna annak belső piaccal való összeegyeztethetőségét, az ügyet be nem jelentett támogatásként iktatta, NN 32/10. számon.
- (4) A Bizottság 2008. november 27-én, 2009. február 23-án és 2009. május 19-én további tájékoztatást kért a bejelentett intézkedésről. Olaszország 2009. január 14-én, 2009. március 26-án és 2009. október 9-én válaszolt.
- (5) A Bizottság 2010. július 20-i levelében tájékoztatta Olaszországot határozatáról, amely szerint a SO.G.A.S. javára szóló támogatással szemben megindítja az EK-Szerződés 108. cikkének (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást (a továbbiakban: az eljárás megindításáról szóló határozat).
- (6) Az eljárás megindításáról szóló bizottsági határozatot közzétették az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ⁽²⁾. A Bizottság felszólította az érdekelt feleket, hogy tegyék meg észrevételeiket.
- (7) A kedvezményezett 2010. november 19-én kelt levelében benyújtotta az eljárás megindításáról szóló határozattal kapcsolatos észrevételeit. 2010. december 20-án a Bizottság továbbította a kedvezményezett észrevételeit az olasz hatóságoknak, és válaszukat kérte. A Bizottság 2011. március 8-án emlékeztetőt küldött, Olaszország észrevételei pedig 2011. április 29-én érkeztek be. A Bizottság más érdekelt féltől nem kapott észrevételeket.
- (8) Az olasz hatóságok a 2010. szeptember 23-án és 2010. december 15-én kelt levelükben tettek észrevételt az eljárás megindításáról szóló határozatra.

⁽¹⁾ HL C 292., 2010.10.28., 30. o.

⁽²⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

- (9) 2012. március 30-án kelt levelében a Bizottság további tájékoztatást kért a vizsgált intézkedésekről. Az olasz hatóságok 2012. április 30-án levélben küldték meg a kért információt.

2. AZ INTÉZKEDÉSEK RÉSZLETES LEÍRÁSA

2.1. A kedvezményezett

- (10) Az intézkedések kedvezményezettje a Reggio Calabria repülőtérének üzemeltetője, a SO.G.A.S.
- (11) A SO.G.A.S. teljes mértékben állami szervek tulajdonában álló, korlátolt felelősségű társaság, amelyet az olasz jogszabályok szerint jegyeztek be 1981 márciusában.
- (12) A repülőtér forgalma 2004 és 2012 között 272 859 utasról 571 694 utasra emelkedett ⁽³⁾.

2.2. A vitatott intézkedések

- (13) Az Olaszország által bejelentett intézkedés a SO.G.A.S.-nál 2004-ben és 2005-ben felmerült veszteségek fedezésére a Calabria régió által nyújtott, 1 824 964 EUR összegű tőkeinjekció.
- (14) 2005 júniusában és 2006 júniusában a SO.G.A.S. állami részvényesei úgy döntöttek, részarányos tőkeinjekciókkal fedezik a SO.G.A.S.-nál a két megelőző évben felmerült (2004-ben 1 392 900 EUR-nak, 2005-ben 2 257 028 EUR-nak megfelelő) veszteségeket. Ebben az időszakban a társaság részvényei 50 %-ban Calabria régió, míg a többi részvény Reggio Calabria önkormányzata, Reggio Calabria tartománya, Messina tartománya, Messina önkormányzata, a Reggio Calabriai Kereskedelmi Kamara és a Messinai Kereskedelmi Kamara tulajdonában álltak.
- (15) Az eljárás megindításakor a Bizottság rendelkezésére álló információ szerint a részarányos tőkeinjekciókat Reggio Calabria tartománya, Messina önkormányzata, Reggio Calabria önkormányzata és a Messinai Kereskedelmi Kamara már végre is hajtotta.
- (16) 2006-ban a SO.G.A.S.-nál 6 018 982 EUR összegben újabb veszteségek merültek fel. 2007 decemberében a SO.G.A.S. részvényesei úgy határoztak, a társaság tartalékait tőkévé alakítják, a tőkét pedig csökkentik a fennmaradó veszteségek fedezése érdekében. Ugyanakkor ez az intézkedés a tőkét az olasz jogszabályok által a repülőtér-üzemeltető vállalatok számára előírt minimumszint alá csökkentené. Annak érdekében, hogy a tőkeszint újra megfeleljen a jogi rendelkezéseknek, a SO.G.A.S. részvényesei megállapodtak, hogy a tőkét 2 742 919 EUR-val növelik. A tőkeemeléshez 2 742 919 EUR összegben a részvényesek némelyike által korábban jegyzett kötvényeket váltották át. Calabria régió nem szerepelt az átváltható kötvényekkel rendelkező részvényesek között, így a társaság tőkéjéből való részesedése 50 %-ról 6,74 %-ra esett vissza.

2.3. A támogatást nyújtó hatóság

- (17) A szóban forgó intézkedések tekintetében a támogatást nyújtó hatóság Calabria régió.
- (18) A fent kifejtettek szerint a SO.G.A.S.-nak részarányos tőkeinjekció formájában állami forrásokat nyújtott még Reggio Calabria tartománya, Reggio Calabria önkormányzata, Messina tartománya, Messina önkormányzata, a Reggio Calabriai Kereskedelmi Kamara és a Messinai Kereskedelmi Kamara a 2004-ben, 2005-ben és 2006-ban felmerült veszteségek fedezésére, és a tőke jogi követelményeknek való megfelelése érdekében.

2.4. Költségvetés

- (19) Az olasz hatóságok 1 824 964 EUR összegű tőkeinjekciót jelentettek be, amely Calabria régió SO.G.A.S.-ban fennálló részesedésével arányos; ezt a tőkeinjekciót 2005-ben és 2006-ban hagyták jóvá. Ezenfelül, a fent kifejtettek szerint a többi állami részvényes is fedezte ugyanígy 1 824 964 EUR összegű veszteséget. 2007 decemberében további 2 742 919 EUR tőkeinjekcióra került sor.
- (20) A vizsgált intézkedések teljes költségvetése tehát 6 392 847 EUR.

⁽³⁾ A nyilvánosan hozzáférhető információk szerint.

2.5. Nemzeti bírósági eljárások

- (21) Calabria régió úgy döntött, nem hajtja végre a 2005 júniusában és 2006 júniusában a részvényesek által elhatározott tőkeinjekciót, amíg a Bizottság nem engedélyezi azokat, a SO.G.A.S. ezért eljárást indított a régió ellen Reggio Calabria rendes bíróságán (*Tribunale*). A bíróság a SO.G.A.S. javára döntött, a régió által előterjesztett kifogásokat pedig 2009 májusában elutasította.
- (22) A bíróság elismerte, hogy egy adott állami támogatási intézkedés belső piaccal való összeegyeztethetőségéről a Bizottság hivatott dönteni, azonban úgy vélte, a nemzeti bíróságok rendelkeznek joghatósággal annak eldöntésére, hogy egy intézkedés állami támogatásnak minősül-e. A bíróság azt állapította meg, hogy az ebben az ügyben nyújtott közfinanszírozás nem minősült állami támogatásnak, mivel nem volt alkalmas arra, hogy torzítsa a versenyt vagy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet. A bíróság azt az észrevételt is tette, hogy a piacgazdasági befektető elve teljesült, mivel a támogatás nyújtásának időpontjában – függetlenül a 2004-es és 2005-ös veszteségektől – ésszerűen lehetett számítani hosszú távú jövedelmezőségre.
- (23) A régió megtámadta a bíróság határozatát azon az alapon, hogy az intézkedés állami támogatásnak minősül, ezért a Bizottság engedélyező határozatáig azt nem szabad végrehajtani. 2009 decemberében az olasz hatóságok tájékoztatták a Bizottságot, hogy e keresetet elutasították, és további eljárási lépéseket már nem lehet tenni a SO.G.A.S.-nak szóló állami hozzájárulás nyújtásával szemben.

3. A HIVATALOS VIZSGÁLATI ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSÁNAK OKAI

- (24) Az eljárás megindításáról szóló határozatban a Bizottság előzetesen azt az álláspontot képviselte, hogy a régió és a más állami részvényesek által a 2004-es és 2005-ös veszteségek fedezése érdekében folyósított részarányos tőkeinjekció, valamint a 2007 decemberében a SO.G.A.S. részvényesei által elhatározott tőkeinjekció állami támogatásnak minősül a következő okokból:
- a) e tőkeinjekciók regionális és helyi hatóságok, azaz Calabriai régió, Reggio Calabria tartománya, Reggio Calabria önkormányzata, Messina önkormányzata, továbbá a közjog értelmében létrehozott helyi autonóm testületek, nevezetesen a Reggio Calabriai Kereskedelmi Kamara és a Messinai Kereskedelmi Kamara forrásainak a SO.G.A.S. részére történő átruházásában álltak, ezért állami forrásokból származtak és az államnak voltak tulajdoníthatók;
- b) nem feleltek meg a piacgazdasági befektető elvének, ezért szelektív előnyben részesítették a SO.G.A.S.-t;
- c) alkalmasak voltak arra, hogy torzítsák a versenyt és érintsék a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (25) A Bizottság előzetes álláspontja szerint a vitatott intézkedések nem voltak összeegyeztethetők a belső piaccal. Olaszország először is határozottan állította, hogy a SO.G.A.S.-t nem bízta meg semmilyen általános gazdasági érdekű szolgáltatás (a továbbiakban: ÁGÉSZ) nyújtásával. Másodszor az olasz hatóságok megerősítették, hogy az intézkedések nem kapcsolódtak semmilyen konkrét repülőtéri befektetéshez; a Bizottság előzetesen azt állapította meg, hogy az intézkedések összeegyeztethetősége nem vizsgálható a repülőterek finanszírozására és a regionális repülőterekről közlekedő légitársaságoknak nyújtott indulási célú állami támogatásokra vonatkozó közösségi iránymutatások (a továbbiakban: 2005. évi légiközlekedési iránymutatások) ⁽⁴⁾ alapján. Harmadszor azon állításuk ellenére, hogy a SO.G.A.S. a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatás (a továbbiakban: megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás) ⁽⁵⁾ értelmében vett nehéz helyzetben lévő vállalkozás, az olasz hatóságok azt is jelezték, hogy az intézkedés nem képezte szerkezetátalakítási terv részét, és nem is volt ilyen terv. Végül a Bizottság azon a véleményen volt, hogy az intézkedések nem egyeztethetők össze a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó nemzeti regionális támogatásokról szóló iránymutatással (a továbbiakban: regionális iránymutatás) ⁽⁶⁾, amely iránymutatás meghatározza az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének a) és c) pontja alapján nyújtott támogatás értékelési keretét.
- (26) Ami az olasz bíróságok előtt a régió ellen amiatt indított kereseteket illeti, hogy a régió megtagadta a részarányos hozzájárulás megfizetését a Bizottság állami támogatási szabályok szerinti engedélyének megérkezéséig, a Bizottság úgy vélte, hogy mivel az uniós jog elsőbbséget élvez a nemzeti joggal szemben, és amíg a bejelentést hivatalosan nem vonták vissza, Olaszországnak be kellett volna tartania az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdésében szereplő felfüggesztési kötelezettséget. A Bizottság ezért úgy vélte, hogy az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdésében szereplő felfüggesztési kötelezettség elsőbbsége értelmében a nemzeti bíróság álláspontját figyelmen kívül kellett volna hagyni, és az olasz hatóságoknak nem lett volna szabad hatályba léptetniük az intézkedést, amíg folyamatban volt az állami támogatási eljárás.

⁽⁴⁾ HL C 312., 2005.12.9., 1. o., 53–63. pont.

⁽⁵⁾ HL C 244., 2004.10.1., 2. o.

⁽⁶⁾ HL C 54., 2006.3.4., 13. o.

4. AZ ÉRDEKELT FELEK ÉSZREVÉTELEI

- (27) Az egyetlen érdekelt fél, amelytől a Bizottsághoz észrevétel érkezett, a kedvezményezett, azaz a SO.G.A.S. volt, amely megerősítette és kiegészítette az olasz hatóságok által a hivatalos vizsgálat során előterjesztett érveket.

4.1. Támogatás megléte

- (28) A SO.G.A.S. állítása szerint a vizsgált intézkedések nem minősülnek állami támogatásnak, mivel az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében megállapított kritériumok nem mindegyike teljesült. Konkrétan a SO.G.A.S. azt állította, hogy az intézkedés: i. nem érintette a tagállamok közötti kereskedelmet; másodlagosan ii. nem juttatta szelektív gazdasági előnyhöz a SO.G.A.S.-t, és iii. nem torzította a versenyt, illetve nem fenyegetett versenytorzítással.
- (29) A SO.G.A.S. azzal érvelt, hogy a vitatott intézkedéseket normál piaci feltételek mellett ítélték oda, ezért megfeleltek a piacgazdasági befektető elvének. Ezek az intézkedések összhangban álltak az olasz polgári törvénykönyv 2446. és 2447. cikkével, amely előírja az olyan korlátozott felelősségű társaságok részvényesei számára, amely társaságok tőkéjük több mint egyharmadát elveszítették, hogy a társaság felszámolásának elkerülése érdekében kompenzálják a veszteséget. Amennyiben a részvényesek nem fedeznék a SO.G.A.S., azaz egy repülőtér-üzemeltető társaság veszteségeit, az (az 1997. november 12-i 521. sz. miniszteri rendelet (DM) 13. cikkének értelmében) a Stretto repülőtér részleges üzemeltetésének visszavonásával járna, amely üzemeltetéssel az 1997. évi 67. sz. törvényerejű rendelet 17. cikke bízta meg a SO.G.A.S.-t, és a jövőre nézve ellehetetlenítené a repülőtér üzemeltetése egészének koncesszióba adását, amelyet a Közlekedési Minisztériumnál pályáztak meg. Ésszerűen feltételezhető volt ezért, hogy hasonló választás előtt álló magánbefektető ugyanígy járt volna el, hogy részesedésének értékét növelje.
- (30) A kedvezményezett rámutatott arra, hogy Reggio Calabria rendes bírósága 2008 júniusában megrendelte a társaság független értékelését, amely értékelés úgy becsülte, hogy a társaság értéke 12–17 millió EUR-val csökkent.
- (31) A társaság jövedelmezőségi kilátásainak bizonyítékaul a kedvezményezett üzleti tervet nyújtott be a Bizottságnak, amelyet egy külső tanácsadó készített a SO.G.A.S. számára 2008 októberében; e terv szerint a társaság életképessége 2013-ra visszatér.
- (32) 2007 júliusában pályázatot írtak ki a SO.G.A.S. részleges privatizációjára. A SO.G.A.S. tőkéje 35 %-ának felvásárlására egy olasz-argentín konzorcium (associazione temporanea di imprese vagy ATI) tett ajánlatot. Az ajánlatot a SO.G.A.S. részvényesei gazdaságilag előnytelennek ítélték. 2010 márciusában a SO.G.A.S. részvényeinek 35 %-ára új pályázatot írtak ki. A SO.G.A.S. szerint a két beérkezett szándéknyilatkozat, valamint a konzorcium eredeti ajánlata arra utalt, hogy a piacgazdasági befektető elve teljesül.
- (33) A SO.G.A.S. érvelése szerint a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a Stretto repülőtér utasai használhatnák Catania, Lamezia Terme vagy Crotone repülőtereit, attól függően, hogy hol rendelkeznek lakóhellyel, és hogy ezért a vitatott intézkedések potenciálisan torzíthatják a repülőtér-üzemeltetők versenyét.
- (34) Először is a Stretto repülőtér, illetve Catania, Lamezia Terme és Crotone repülőterei két célállomás közötti (ún. „point-to-point”) regionális repülőterek, amelyek vonzáskörzete nem fedi egymást. A Stretto repülőtér nem versenyez sem olasz, sem uniós repülőterekkel. Calabria sajátos földrajzi és infrastrukturális jellemzői kizárják a Stretto repülőtér és a szomszédos olasz repülőterek vonzáskörzete közötti bármilyen átfedést. Lamezia Terme repülőtere több mint 130 km-re, megközelítőleg 1 órás autózásra található Strettótól. Stretto és Crotone repülőtere között nincs közvetlen gyors összeköttetés; e repülőtér 3 órányi útra található. Catania repülőtere más földrajzi régióban helyezkedik el, 130 km-re, amely autóval 1 óra 30–40 percnyi utazást jelent.
- (35) A SO.G.A.S. átadott egy táblázatot, amely bemutatta a Stretto repülőtérre érkező utasforgalom, illetve a Lamezia Terme, Crotone és Catania repülőtereire beérkező utasforgalom közötti korrelációs indexet. A táblázat a SO.G.A.S. szerint azt mutatta, hogy a Stretto repülőtérrel közlekedő utasok a regionális közlekedés új szereplőiként jelentek meg. A repülőtér lezárása ezért a légiközlekedési szolgáltatások iránti kereslet egy részének kiesését eredményezné, nem pedig a többi repülőtér közötti újraelosztást. A SO.G.A.S. olyan táblázatot is benyújtott, amely bemutatta, hogy a vizsgált intézkedések valójában új keresletet teremtettek a légiközlekedési szolgáltatások iránt a térségben, ami mind a Stretto és más belföldi vagy uniós repülőterek közötti új útvonalakat létesíteni kívánó légi fuvarozók, mind a megnövekedett keresletet kezelni kénytelen más repülőterek számára előnyös.

- (36) A SO.G.A.S. elutasította a Bizottság azon előzetes megállapítását, amely szerint az intézkedés torzíthatja a légitársaságok közötti versenyt. Az állami finanszírozás egyetlen légi fuvarozóhoz sem jutott el alacsonyabb leszállási díjakon vagy más kedvezőbb feltételeken keresztül. A repülőtéri leszállási díjakat és más üzemelési feltételeket az illetékes hatóság határozta meg, és e tekintetben nem hagyott semmilyen mérlegelési lehetőséget a repülőtér üzemeltetője számára. Végül a SO.G.A.S. fenntartja, hogy a Stretto főleg az Alitalia légitársaságot szolgálta ki (amely a napi 8 repülőútból 6-ot biztosított), és semmi nem utalt arra, hogy chartertársaságok vagy fapados társaságok új útvonalakat terveznek indítani a Stretto repülőtérrel.
- (37) A SO.G.A.S. zárásként kifejtette, hogy az intézkedés versenyre és tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatásának értékelésekor a Bizottságnak nagyobb figyelmet kellett volna fordítania a sajátos körülményekre, és meg kellett volna állapítania, hogy az intézkedés nem minősül állami támogatásnak.

4.2. A támogatás összeegyeztethetősége

- (38) Azt illetően, hogy az intézkedések összeegyeztethetők lehetnek-e az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerint, a SO.G.A.S. azzal érvelt, hogy a vizsgált állami finanszírozás célja a repülőtér-üzemeltető üzemelési folytonosságának fenntartása és egyes gazdasági tevékenységek fejlesztése volt. E célkitűzést az indokolta, hogy a kis repülőterek általában nem termelnek elegendő bevételt a biztonsági és védelmi követelményeknek való megfeleléshez szükséges költségek fedezésére. Ezenfelül a Stretto repülőtér a repülőtéri infrastruktúra jellegzetességeire és a nemzeti polgári repülési hatóság (ENAC ⁽⁷⁾) által abból következően kiszabott korlátozásokra tekintettel nehezebben fogadhatott volna charter és fapados társaságokat.
- (39) A Stretto repülőtér az ENAC paraméterei alapján II. szintű repülőtérnek minősítették. Ez a minősítés az infrastruktúra méreteiből és nem az utasforgalom nagyságából adódott, és az alacsony utasforgalmú repülőtereknek a biztonsági szabványoknak való megfelelés érdekében ugyanazokat a költségeket kellett viselniük, mint a több mint egymillió utast kiszolgáló repülőtereknek.
- (40) A vizsgált állami finanszírozás nélkül a repülőtérnek ki kellett volna vonulnia a piacról, ami regionális szinten a lakosság mobilitása szempontjából kedvezőtlen következményekkel járt volna. Ráadásul a részvényesek sem várhatták volna befektetésük megtérülését.
- (41) Végül másodlagosan a SO.G.A.S. azt állította, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról szóló 2005/842/EK bizottsági határozat ⁽⁸⁾ alkalmazható volt ebben az ügyben, és ezen az alapon meg lehetett volna állapítani az intézkedések belső piaccal való összeegyeztethetőségét és a bejelentési kötelezettség alóli mentességét.
- (42) A SO.G.A.S. azzal érvelt, hogy mivel a repülőtér forgalma a referencia-időszakban nem haladta meg az egymillió utast évente, a repülőtér üzemeltetése a 2005/842/EK határozat 2. cikke (1) bekezdése d) pontjának értelmében vett ÁGÉSZ volt. A SO.G.A.S. rámutatott arra, hogy az 1997. július 25-i 250. sz. törvényerejű rendelet szerint a helyi hatóságok csak olyan társaságokban rendelkezhetnek részesedéssel, amelyet általános gazdasági érdekű szolgáltatással bíztak meg. A SO.G.A.S. tulajdonosai mindig is Calabria és Messina helyi hatóságai voltak, ami alapján vélelmezhető, hogy a repülőtér üzemeltetése ÁGÉSZ-nak minősíthető. Annak igazolására, hogy a repülőtér üzemeltetése valóban ÁGÉSZ volt, a SO.G.A.S. benyújtotta Reggio Calabria önkormányzatának 2010. július 27-i és 2010. június 19-i határozatát, amely hivatkozott a regionális szintű légiközlekedési szolgáltatások jelentőségére.
- (43) A közszolgáltatásért nyújtott kompenzáció a repülőtér üzemeltetőjénél az ÁGÉSZ biztosítása során felmerült veszteségekre korlátozódott, ezért megfelelt a 2005/842/EK határozat 5. cikkének (1) bekezdésében szereplő szükségességi és arányossági elvnek. Ami a repülőtér-üzemeltetőt az ÁGÉSZ biztosításával megbízó aktus hiányát illeti, a SO.G.A.S. megállapodás kidolgozását javasolta, amely megszüntetne minden kétséget azt illetően, hogy a négy Altmark ⁽⁹⁾-kritérium teljesül a Stretto repülőtér esetében.

⁽⁷⁾ Ente nazionale per l'aviazione civile – ENAC

⁽⁸⁾ A Bizottság 2005. november 28-i 2005/842/EK határozata az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozásoknak közszolgáltatásért járó ellentételezés formájában megítélt állami támogatásokra történő alkalmazásáról (HL L 312., 2005.11.29., 67. o.).

⁽⁹⁾ A Bíróság C-280/00. sz. *Altmark*-ügyben hozott ítélete (EBHT 2003., I-7747. o.).

5. AZ OLASZ HATÓSÁGOK ÉSZREVÉTELEI

- (44) Az eljárás megindításáról szóló határozatban a Bizottság megjegyzése szerint Olaszország megerősítette, hogy a SO.G.A.S.-t hivatalosan nem bízták meg ÁGÉSZ biztosításával, így a vitatott intézkedések összeegyeztethetősége nem értékelhető az ÁGÉSZ-szabályok szerint.

5.1. Az arra vonatkozó kérdés, hogy a repülőtéri tevékenységek ÁGÉSZ-nak minősülnek-e

- (45) A vizsgálat során Olaszország azt állította, hogy a vizsgált intézkedések tekinthetők a SO.G.A.S. által biztosított ÁGÉSZ-ért nyújtott kompenzációnak. Az olasz hatóságok érvelése szerint ellenkező bizonyítékok híján utólagos értékeléssel meg lehetne állapítani, hogy a SO.G.A.S. esetében teljesülnek az ÁGÉSZ-ra vonatkozó uniós követelmények.
- (46) Olaszország úgy vélte, hogy a Bizottság által követett irányvonal az érdemi követelmények helyett indokolatlanul nagy hangsúlyt fektet az ÁGÉSZ-szal kapcsolatos alakszerűségekre. Ezen állításuk alátámasztására Olaszország elvégezte a négy Altmark-kritérium felületes értékelését. Olaszország azt állította, hogy a SO.G.A.S.-t ténylegesen megbízták közfeladattal. A megbízást közvetlenül és közvetve is megerősítette több, a helyi hatóságok által kiadott közigazgatási aktus. Olaszország átadta Reggio Calabria városi tanácsa 2007. október 17-i ülésének jegyzőkönyvét, amelyben a testület arról döntött, hogy fedezi a repülőtér-üzemeltető veszteségeit, valamint ugyanezen testület 2009. június 16-i és 2009. december 31-i ülésének jegyzőkönyvét, amelyek arra utaltak, hogy a repülőtér tevékenysége valóban ÁGÉSZ-nak minősül. A 2007. október 17-i ülés jegyzőkönyve szerint „Calabria régió azon az állásponton volt, hogy Reggio Calabria repülőtérének egyes tevékenységei általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásához szükségesek, és számos közszolgáltatási kötelezettséggel bízza meg a SO.G.A.S.-t annak garantálására, hogy a közérdeket megfelelően szolgálják; ebben az esetben a repülőtér üzemeltetőjét a hatóságok támogathatják az e kötelezettségek teljesítéséből eredő többletköltségeikért, amely kötelezettségek jellege alapján nem kizárható, hogy a repülőtér teljes körű üzemeltetése általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak tekinthető”.
- (47) Általánosabban véve Calabria régió részese volt a Lamezia Terme, Crotone és Reggio Calabria repülőterei fejlesztésére irányuló jegyzőkönyvnek, amely egyértelművé tette, hogy a légitörzskedési szolgáltatások a régió gazdasági és társadalmi fejlődéséhez nélkülözhetetlen közszolgáltatások, ennél fogva uniós, nemzeti vagy regionális forrásokból támogathatók.
- (48) Olaszország hangsúlyozta azt is, hogy 2008. december 28-án a repülőtér üzemeltetője felkérte a részvényeseket, hogy fedezzék a kifejezetten e közszolgáltatási kötelezettsége ellátásából eredő veszteségeit, és azzal érvelt, hogy piaci magánszereplő nem nyújtaná a repülőtér üzemeltetésével kapcsolatos szolgáltatást pusztán kereskedelmi feltetelek mellett. Az első Altmark-kritérium tehát teljesül.
- (49) A kompenzáció kiszámításának alapját képező paramétereket könnyen ki lehet olvasni a SO.G.A.S. mérlegéből, amely átláthatóan mutatja be az üzemi költségeket. Az állami finanszírozás a veszteségek összegére korlátozódott, a kedvezményezett többletbevételben nem részesült.
- (50) A harmadik Altmark-kritérium tekintetében Olaszország azt állította, hogy közszolgáltatások esetén az állami részvényes fellépése nem hasonlítható egy magánbefektetőéhez. Egy közintézmény működése közérdekű célokkal indokolható, ezért a piacgazdasági befektető elve nem alkalmazható. Ebben az esetben az állami részvényesek magatartását nem kereskedelmi megfontolások vezették, következésképpen az nem hasonlítható egy piaci befektető magatartásához. Olaszország azt állapította meg, hogy a harmadik Altmark-kritérium, amely a piacgazdasági befektető elvének alkalmazását írja elő, a vizsgált ügyben nem releváns.
- (51) Olaszország kijelentette, hogy mivel a SO.G.A.S. tevékenységei általános érdekű szolgáltatások, a tőkeinjekciók az e szolgáltatások biztosításáért járó kompenzációnak tekinthetők egy utólagos értékelés alapján, ezért nem minősülnek állami támogatásnak.

5.2. A támogatás összeegyeztethetősége

- (52) Olaszország azt állította, hogy ha az intézkedések állami támogatásnak is minősülnek, azok mindenesetre a 2005/842/EK határozat 2. cikkének (1) bekezdése alapján összeegyeztethetőnek nyilváníthatók.

5.3. Nincs versenytorzulás

- (53) Olaszország a 2005. évi légiközlekedési iránymutatás (39) bekezdésére hivatkozik, amely szerint „a kis regionális repülőtereknek (D kategória) ítelt támogatások kisebb mértékben torzíthatják a versenyt vagy befolyásolhatják a kereskedelmet a közérdekkel ellentétes mértékben”.
- (54) Az olasz hatóságok azzal érveltek továbbá, hogy a repülőtér tevékenységei nem jövedelmezők. Ezt az a tény is bizonyítja, hogy noha széles körben hirdették a társaság részleges privatizálásával kapcsolatos eredeti szándékot, az eljárás végül sikertelenül zárult. Tekintettel arra, hogy a potenciális befektetőknek vállalniuk kellett volna a következő években várható veszteségek fedezését, amint azt a pályázati felhívásban közzétett üzleti terv is tartalmazta, az egyetlen beérkező ajánlatot pedig nem tekintették gazdasági szempontból előnyösnek, egyértelmű volt, hogy a tevékenység jellegéből adódóan veszteséges. Ezenfelül az a tény, hogy az ajánlattevők nem álltak készen a lehetséges jövőbeni veszteségek korlátlan fedezésére, hanem csak előre meghatározott szintig, azt bizonyította, hogy a befektetők számára nem volt vonzó piac, és ez pedig azt jelenti, hogy az intézkedések nem lehettek hatással a tagállamok közötti kereskedelemre.

6. OLASZORSZÁG ÉSZREVÉTELEI AZ ÉRDEKELT FELEK MEGÁLLAPÍTÁSAIVAL KAPCSOLATOSAN

- (55) 2012. április 27-i levelükben az olasz hatóságok Calabria régió nevében észrevételeket küldtek a Bizottságnak a SO.G.A.S. megállapításai kapcsán.
- (56) Olaszország egyetértett a SO.G.A.S. érveivel, különösen a SO.G.A.S. azon állításával, hogy a vizsgált intézkedések ÁGÉSZ-hoz kapcsolódtak, ami Olaszország meglátása szerint azt jelenti, hogy ezeket nem lehet állami támogatásnak tekinteni.
- (57) Olaszország azzal is érvelt, hogy az intézkedések nem torzíthatják a versenyt és nem érintik a tagállamok közötti kereskedelmet.

7. A TÁMOGATÁS ÉRTÉKELÉSE

7.1. A támogatás megléte

- (58) Az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzíthatja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.”
- (59) A 107. cikk (1) bekezdésében meghatározott kritériumok kumulatív jellegűek: a vizsgált intézkedések az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdésének értelmében akkor minősülnek állami támogatásnak, ha a fenti kritériumok mindegyike teljesül. Alapvetően a pénzügyi támogatást:
- a) az államnak kell nyújtania vagy állami forrásokból kell származnia;
 - b) annak bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos áruk termelését előnyben kell részesítenie;
 - c) torzíthatja a versenyt vagy versenytorzulással kell fenyegetnie; továbbá
 - d) érintenie kell a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (60) A *Lipce–Halle repülőtér* ügyben hozott ítéletében ⁽¹⁰⁾ a Törvényszék azt állapította meg, hogy egy polgári repülőtér építése és üzemeltetése gazdasági tevékenységnek minősül. Az egyetlen kivétel azokra a tevékenységekre vonatkozik, amelyek főszabályként közhatalom gyakorlásával függenek össze, ezért nem tekinthetők gazdasági tevékenységnek. Az ilyen tevékenységek állami finanszírozása nem tartozik az állami támogatási szabályok hatálya alá. Éppen ezért nem kétséges, hogy a SO.G.A.S. az állami támogatási jog értelmében vállalkozásnak tekinthető, amennyiben üzemelteti a Stretto repülőteret és díjazás ellenében repülőtéri szolgáltatásokat kínál a repülőtéren tevékenykedő gazdasági szereplőknek (többnyire légitársaságoknak).

7.1.1. Állami források

- (61) Az állami támogatás fogalma vonatkozik bármilyen közvetlenül vagy közvetve nyújtott előnyre, amelyet állami forrásokból finanszíroznak, és amelyet az állam saját maga vagy olyan közvetítő révén nyújt, amely az állam által ráruházott hatáskörében jár el. Így tehát a fogalom alkalmazandó minden, a tagállamok regionális vagy helyi testületei által nyújtott előnyre, e szervek jogállásától vagy megnevezésétől függetlenül ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁰⁾ A Törvényszék T-443/08. és T-455/08. sz. *Freistaat Sachsen és mások kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítélete (EBHT 2011., II-1311. o.).

⁽¹¹⁾ A Bíróság 248/84. sz., *Németország kontra Bizottság* ügyben hozott ítélete (EBHT 1987., 4013. o.); a Törvényszék T-267/08. és T-279/08. sz., *Région Nord-Pas-de-Calais and Communauté d'agglomération du Douaisis kontra Bizottság* ügyben hozott ítélete (EBHT 2011., 1999. o.), 108. pont.

- (62) Az eljárás megindításáról szóló határozat (27) és (28) bekezdésében a Bizottság megjegyezte, hogy a vizsgált intézkedések több regionális és helyi hatóságtól, nevezetesen Calabria régiótól, Reggio Calabria tartományától, Messina önkormányzatától és Reggio Calabria önkormányzatától származó források SO.G.A.S. részére történő átruházásából álltak. A Bizottság ezért azon az állásponton volt, hogy a vitatott intézkedések állami forrásokat érintettek és az államnak voltak tulajdoníthatók. A Bizottság úgy vélte továbbá, hogy az olasz kereskedelmi kamarák forrásai állami források. A kereskedelmi kamarák a közjog által szabályozott, a közjog értelmében a közigazgatás részét képező közintézmények, amelyek közfeladatot látnak el; a Bizottság ennek megfelelően úgy vélte, hogy határozataik Olaszországnak tulajdoníthatók. Ezen az alapon a Messinai Kereskedelmi Kamara forrásai állami források, azok átruházása pedig az államnak tulajdonítható. A vizsgálat során sem Olaszország, sem más érdekelt fél nem vitatta ezt az előzetes megállapítást.
- (63) A Bizottság ezért megerősíti, hogy a vitatott intézkedéseket állami forrásokból biztosították és az államnak tulajdoníthatók.

7.1.2. Szelektív gazdasági előny

- (64) Az állami finanszírozás szelektív, mivel egyetlen vállalkozást, a SO.G.A.S.-t részesíti előnyben. A támogatás fedezi a SO.G.A.S. szokásos üzleti tevékenysége során felmerült veszteségeit.
- (65) Minthogy a repülőtéri infrastruktúra kiépítése és üzemeltetése gazdasági tevékenység, a Bizottság álláspontja szerint az ezen infrastruktúra üzemeltetőjének, a SO.G.A.S.-nak nyújtott állami finanszírozás, amely a repülőtér-üzemeltető által szokásosan viselendő költségeket fedezi, gazdasági előnyben részesíti a SO.G.A.S.-t, mivel megerősíti piaci pozícióját és megakadályozza, hogy a piaci erők kifejtessék szokásos hatásukat ⁽¹²⁾.
- (66) Jóllehet az előzetes vizsgálati szakaszban Olaszország azt állította, hogy a repülőtér hivatalosan nem bízta meg ÁGÉSZ biztosításával, a Bizottság megjegyzi, hogy az eljárás megindításáról szóló határozat elfogadását követően Olaszország felülvizsgálta álláspontját, és azt állította, hogy a vitatott állami finanszírozás ténylegesen közszolgáltatási kötelezettség ellátásért járó állami ellentételezést jelentett ⁽¹³⁾.
- (67) Az *Altmark*-ügyben hozott ítéletében a Bíróság az alábbi kritériumokat határozta meg annak megállapításához, hogy az ÁGÉSZ biztosításáért nyújtott ellentételezés az EUMSZ 107. cikkének értelmében vett előnyt juttat-e ⁽¹⁴⁾:
- (1) először is, a kedvezményezett vállalkozást ténylegesen közszolgáltatási kötelezettségnek kell terhelnie, és e kötelezettségnek egyértelműen meghatározottnak kell lennie (a továbbiakban: az első *Altmark*-kritérium);
 - (2) másodszor, az ellentételezés kiszámításának alapjául szolgáló feltételeket tárgyilagos és átlátható módon előzetesen kell megállapítani (a továbbiakban: a második *Altmark*-kritérium);
 - (3) harmadszor, az ellentételezés nem haladhatja meg a közszolgáltatási kötelezettségek végrehajtása során felmerülő költségek egészben vagy részben való fedezéséhez szükséges mértéket, figyelemmel az érintett bevételekre és az e kötelezettségek teljesítéséből származó méltányos nyereségre (a továbbiakban: a harmadik *Altmark*-kritérium);
 - (4) amikor egy adott esetben a közszolgáltatási kötelezettség végrehajtásával megbízott vállalkozás kiválasztása nem közbeszerzési eljárás keretében történik, amely lehetővé tenné, hogy azt a jelöltet válasszák, aki a közszolgáltatásnak legkevesebb költséggel járó szolgáltatást tudja nyújtani, a szükséges ellentételezés mértékét azon költségek elemzése alapján kell megállapítani, amelyet egy átlagos, jól vezetett és a szükséges közszolgáltatási követelmények kielégítéséhez közlekedési eszközökkel megfelelően felszerelt vállalkozásnál e kötelezettségek végrehajtásakor felmerülnének, figyelemmel az érintett bevételekre és az e kötelezettségek teljesítéséből származó méltányos nyereségre (a továbbiakban: a negyedik *Altmark*-kritérium).

7.1.2.1. Az első *Altmark*-kritérium

- (68) Az első *Altmark*-kritérium egybeesik az EUMSZ 106. cikkének (2) bekezdésében megállapított követelménnyel, amely szerint a szolgáltatással egyértelműen meg kell bízni egy vállalkozást, és annak egyértelműen meghatározottnak kell lennie ⁽¹⁵⁾.

⁽¹²⁾ A Bíróság C-301/87. sz., *Franciaország kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletének (EBHT 1990., I-307. o.) 41. pontja.

⁽¹³⁾ Az olasz hatóságok által a szóban forgó intézkedések hivatalos vizsgálata során benyújtott észrevételek különböznek azoktól az érvektől, amelyeket azelőtt terjesztettek elő, hogy a Bizottság a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról határozott. Az eljárás megindításáról szóló határozatban a Bizottság különösen megemlíttette, hogy Olaszország megerősítette, a SO.G.A.S.-t hivatalosan nem bízta meg ÁGÉSZ biztosításával, így a vitatott intézkedések összeegyeztethetősége nem értékelhető az ÁGÉSZ-szabályok szerint. A vizsgálat folyamán Olaszország azt állította, hogy a SO.G.A.S.-t ténylegesen megbízták ÁGÉSZ biztosításával, és azzal érvelt, hogy a Bizottság által elemzett intézkedések közszolgáltatásért járó jogszerű kompenzációnak minősülnek.

⁽¹⁴⁾ A C-280/00 sz. ügyben hozott ítélet (EBHT 2003., I-7747. o.).

⁽¹⁵⁾ A Bizottság közleménye: A közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásról szóló európai uniós keret szabály (HL C 8., 2012.1.11., 47. o.).

- (69) Először is az EUMSZ 106. cikkének (2) bekezdése csak az ÁGÉS „működtetésével megbízott [...] vállalkozások”-ra vonatkozik. A Bíróság következetesen hangsúlyozta a szolgáltatással való megbízást tartalmazó aktus szükségességét⁽¹⁶⁾. A vállalkozás és az állam kötelezettségeinek meghatározásához megbízási aktusra van szükség. Ilyen hivatalos aktus hiányában nem ismert a vállalkozás sajátos feladata, és nem lehet meghatározni a megfelelő ellentételezést⁽¹⁷⁾. Az ÁGÉS egyértelmű meghatározásának szükségessége tehát benne rejlik a megbízás fogalmában, és attól elválaszthatatlan, így közvetlenül az EUMSZ 106. cikkének (2) bekezdéséből ered. Amennyiben egy szolgáltatással megbíznak egy vállalkozást, abból logikusan az következik, hogy a szolgáltatást meg is kell határozni.
- (70) A Bizottság már az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról szóló 2001. évi közleményben is felhívta a figyelmet a megbízás meghatározása és az ÁGÉS EUMSZ 106. cikkének (2) bekezdése szerinti biztosításáért járó ellentételezés szükségessége és arányossága közötti kapcsolatra⁽¹⁸⁾. A közlemény 22. pontja kimondja, hogy „minden esetben – a 86. cikk (2) bekezdésében meghatározott kivétellel – a közszolgáltatási rendeltetést világosan meg kell határozni, és annak ellátására egyértelmű megbízást kell adni valamely hatósági jogi aktusban ... E kötelezettség a jogbiztonságnak, valamint az átláthatóságnak az állampolgárok tekintetében történő biztosításához szükséges, és elengedhetetlen a Bizottság számára ahhoz, hogy elvégezhesse arányossági értékelését.” A megbízás és a meghatározottság ezért logikai szempontból előfeltétele bármely kompenzáció érdemi arányossági értékelésének. Az uniós bíróságok következetesen hangsúlyozták a közszolgáltatási kötelezettség egyértelmű meghatározásának szükségességét, mind az Altmark-kivétel, mind az EUMSZ 106. cikke (2) bekezdésének alkalmazása tekintetében⁽¹⁹⁾.
- (71) A közszolgáltatással járó ellentételezés formájában nyújtott állami támogatásról szóló 2005. évi közösségi keret-szabály⁽²⁰⁾ megerősíti ezt a megközelítést. A keretszabály 8. pontja szerint a közszolgáltatásért járó azon ellentételezés, amely az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdésének értelmében támogatásnak minősül, összeegyeztethetőnek nyilvánítható a belső piaccal, ha a keretszabályban megállapított feltételek teljesülnek. Ezek a feltételek többek között az ÁGÉS-szal való megbízás egy vagy több hivatalos aktus útján, amely aktusok többek között meghatározzák a közszolgáltatási kötelezettség pontos jellegét és időtartamát, az ellentételezés kiszámításának, ellenőrzésének és felülvizsgálatának paramétereit, valamint a túlkompensáció elkerülésére és visszafizetésére hozott intézkedéseket (a keretszabály 12. pontja).
- (72) Az európai uniós állami támogatási szabályoknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére való alkalmazásáról szóló 2011. évi bizottsági közlemény⁽²¹⁾ szintén kimondja, hogy az ÁGÉS-t és a közszolgáltatási kötelezettséget egyértelműen meg kell határozni előzetesen. A közlemény 51. pontja szerint „a Szerződés 106. cikke (2) bekezdésének alkalmazhatósága érdekében az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásával egy vagy több vállalkozást kell megbízni. A szóban forgó vállalkozásokat tehát az államnak sajátos feladattal kellett megbízni. Az első Altmark-kritérium is előírja, hogy a vállalkozásnak közszolgáltatási kötelezettséget kell teljesítenie. Ennek megfelelően az Altmark-ítéletben foglaltaknak való megfelelés érdekében szükséges a közszolgáltatási feladattal való megbízás, amely meghatározza a szóban forgó vállalkozások és a hatóság kötelezettségeit.” Az 52. pont kimondja, hogy a közszolgáltatási feladattal való megbízásnak egy vagy több aktus keretében kell történnie, amelyekben legalább a következőket kell meghatározni: a közszolgáltatási kötelezettségek tartalma és időtartama; a vállalkozás, és adott esetben az érintett terület; bármilyen olyan kizárólagos vagy különleges jog jellege, amellyel a szóban forgó hatóság a vállalkozást megbízta; az ellentételezés kiszámításának, ellenőrzésének és felülvizsgálatának paramétereit; valamint a túlkompensáció elkerülésére és visszafizetésére hozott intézkedések.

⁽¹⁶⁾ A 127/73. sz., *Belgische Radio en Televisie kontra SABAM és Fonior* ügyben hozott ítélet (EBHT 1974., 313. o.) 19. és 20. pontja; a 66/86. sz., *Ahmed Saeed Flugreisen és Silver Line Reisebüro kontra Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs* ügyben hozott ítélet (EBHT 1989., 803. o.) 55–57. pontja; a 7/82. sz., *GVL kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet (EBHT 1983., 483. o.); a 172/80. sz., *Züchner kontra Bayerische Vereinsbank* ügyben hozott ítélet (EBHT 1981., 2021. o.).

⁽¹⁷⁾ A „Gyakran ismétlődő kérdések az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozásoknak közszolgáltatással járó ellentételezés formájában megítélt állami támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2005. november 28-i bizottsági határozattal, valamint a közszolgáltatással járó ellentételezés formájában nyújtott állami támogatásról szóló közösségi keretszabállyal összefüggésben” című, az „Általános érdekű szolgáltatások, beleértve az általános érdekű szociális szolgáltatásokat: új európai kötelezettségvállalás” elnevezésű bizottsági közleményt kísérő, 2007. november 20-i bizottsági munkadokumentum 5.1. pontja; elérhető: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007SC1516:EN:HTML>

⁽¹⁸⁾ A Bizottság „Általános érdekű szolgáltatások Európában” című közleménye (a 2001. évi ÁGÉS-közlemény) (HL C 17., 2001.1.19., 4. o.).

⁽¹⁹⁾ A C-280/00.sz. *Altmark*-ügyben hozott ítélet (EBHT 2003., I-7747. o.) 87. pontja; a T-137/10. sz. *CBI kontra Bizottság* ügyben 2012. november 7-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé) 97. és 98. pontja.

⁽²⁰⁾ HL C 297., 2005.11.29., 4. o.

⁽²¹⁾ HL C 8., 2012.1.11., 4. o.

- (73) Az olasz hatóságok ugyanakkor azzal érvelnek, hogy a bizottsági megközelítés túlzottan az alakszerűségekre koncentrál, és hogy a SO.G.A.S.-t ténylegesen megbízták ÁGÉSZ biztosításával; ezen a ponton nagyjából olyan dokumentumokra hivatkoznak, amelyek a szóban forgó intézkedések jóváhagyásánál később keltek.
- (74) Olaszország szerint az a tény, hogy a Stretto repülőtér üzemeltetése ÁGÉSZ-nak minősül, kikövetkeztethető több regionális határozatból is, amelyek a repülőtéri szolgáltatásokhoz kapcsolódó közérdekre és e szolgáltatásoknak a régió társadalmi és gazdasági fejlődésében betöltött kulcsszerepére hivatkoznak. E regionális határozatok azonban nem rendelkeznek kifejezetten a repülőtér üzemeltetőjére bízott állítólagos ÁGÉSZ-ről, sem pedig a kompenzáció szabályairól. Emellett a szóban forgó aktusokat 2007-től fogadták el, azok tehát az általános gazdasági érdekű szolgáltatások állítólagos keletkezését követő időből származnak, azaz a repülőtér 2004–2006 közötti tevékenységeinél későbbiek. Olaszország nem adott át a Bizottságnak semmilyen más, 2004 előtti dokumentumot, amely vázolná a kedvezményezettre rótt, vélelmezett közszolgáltatási kötelezettséget.
- (75) A Bizottság ezért úgy véli, hogy a szóban forgó ügyben a kedvezményezettet nem megfelelően bízták meg az ÁGÉSZ biztosításával.
- (76) A Bizottság nem fogadhatja el az olasz hatóságok azon érvelését, amely szerint az ÁGÉSZ jogszerűen kompenzálható akkor is, ha a szolgáltatást nem határozzák meg előzetesen ÁGÉSZ-ként, és azzal ezen az alapon nem bízzák meg a kedvezményezettet. Amennyiben ez lenne a helyzet, a tagállamok szabadon, saját mérlegelésük alapján utólag is eldönthetnék, szükség van-e közszolgáltatási kötelezettségek kiszabására. Mielőtt egy vállalkozásnál üzemi veszteségek merülnek fel, a tagállamok megbízhatnák azt közszolgáltatási kötelezettséggel, és a vállalkozás támogatására kompenzációt ítélnének oda, függetlenül az általános gazdasági érdekű szolgáltatás tényleges szükségességének előzetes értékelésétől. Ez a megközelítés nem egyeztethető össze azzal a követelménnyel, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatás működtetésével az érintett vállalkozást egy vagy több hivatalos aktussal kell megbízni, amelyek többek között meghatározzák a közszolgáltatási kötelezettség jellegét és időtartamát, a kompenzáció kiszámításának, ellenőrzésének és felülvizsgálatának paramétereit és a túlkompensáció elkerülése és visszafizetése vonatkozásában szükséges intézkedéseket. Az olasz hatóságok azon állítása, hogy a repülőtéri szolgáltatások elengedhetetlenek a régió gazdasági fejlődése szempontjából, nem elegendő annak bizonyításához, hogy a kedvezményezettet megfelelően megbízták az ÁGÉSZ biztosításával, mivel a közszolgáltatási kötelezettségeket és a kompenzáció szabályait előzetesen nem állapították meg átláthatóan.
- (77) Ezenfelül, az olasz hatóságok által javasolt eljárás és az ÁGÉSZ biztosításával való tagállami megbízás utólagos odaítélésének lehetősége kedvezőbb bánásmódban részesítené azokat a tagállamokat, amelyek megszüntették a bejelentési és felfüggesztési kötelezettséget. Ezek a tagállamok érvelhetnének azzal, hogy a vállalkozásnak jogellenesen nyújtott támogatásra valójaiban azon közszolgáltatás költségeinek fedezése érdekében volt szükség, amely közszolgáltatást a kedvezményezett mindazonáltal anélkül nyújtott, hogy a szolgáltatást előzetesen meghatározták volna, illetve azzal a vállalkozást előzetesen megbízták volna. Azoknak a tagállamoknak azonban, amelyek teljesíteni kívánják a bejelentési kötelezettséget, az ÁGÉSZ-t egyértelműen és előzetesen meg kell határozniuk és azzal meg kell bízniuk egy vállalkozást, hogy megfeleljenek az ÁGÉSZ-szabályoknak és az Altmark-üggyel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatnak.
- (78) Ez ösztönzést jelentene a tagállamok számára, hogy ne jelentsék be az új állami támogatást, ellentétben azzal a megalapozott elvvel, hogy az állami támogatást be nem jelentő tagállamok nem részesülhetnek kedvezőbb bánásmódban azon tagállamoknál, amelyek azt bejelentik ⁽²³⁾.
- (79) Összességében a Bizottság azt állapítja meg, hogy az első Altmark-kritérium nem teljesül; a Bizottság emellett azon az állásponton van, hogy a többi kritérium sem teljesül, az alább kifejtett okokból.

7.1.2.2. A második Altmark-kritérium

- (80) A kompenzáció kiszámítási paramétereit nem állapították meg előzetesen. Azok az aktusok, amelyek az olasz hatóságok szerint a szolgáltatásokkal megbízzák a vállalkozásokat, nem részletezik a kedvezményezett által biztosítandó szolgáltatásokat, és nem hoznak létre semmilyen mechanizmust a megbízással állítólagosan érintett közfeladat ellátásáért járó kompenzáció odaítélése tekintetében.

7.1.2.3. A harmadik Altmark-kritérium

- (81) A harmadik Altmark-kritérium értelmében a közszolgáltatás ellátásáért járó ellentételezés nem haladhatja meg a közszolgáltatási kötelezettségek végrehajtása során felmerülő költségek egészben vagy részben való fedezéséhez szükséges mértéket, figyelemmel az érintett bevételekre és az e kötelezettségek teljesítéséből származó méltányos nyereségre.

⁽²³⁾ A 301/87. sz., *Franciaország kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet (EBHT 1990., 307. o.) 11. pontja; a T-298/97., T-312/97., T-313/97., T-315/97., T-600/97–607/97., T-1/98, T-3/98– 6/98. és T-2323/98. sz., *Alzetta Mauro és mások kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 2000., II-2319. o.) 79. pontja, és további hivatkozások; a T-394/08., T-408/08., T-453/08. és T-454/08. sz., *Regione autonoma della Sardegna és mások kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2011. szeptember 20-án hozott ítélet (EBHT 2011., II-6255. o.) 91. pontja.

- (82) A Bizottság nem fogadhatja el Olaszország azon érvelését, amely szerint az, hogy a finanszírozás az üzemi veszteség kompenzációjára szorítkozott, a repülőtér csak a közszolgáltatási kötelezettség ellátásához szükséges állami finanszírozást kapta meg. A kompenzáció arányossága értékelésének alapvető elve, hogy csak az állami üzemeltetőnél a közszolgáltatási kötelezettség ellátása keretében felmerült nettó költségekért nyújtható kompenzáció. A kedvezményezettre rótt kötelezettségek egyértelmű meghatározásának hiányában a Bizottság nem tudja minden kétséget kizáróan meghatározni, hogy a kompenzáció kiszámításához mely költségeket kellett volna figyelembe venni.
- (83) Még ha egy repülőtér teljes üzemeltetése ÁGÉSZ-nak is lenne tekinthető, az alaptevékenységhez közvetlenül nem kapcsolódó egyes tevékenységek, így telkek kialakítása és ingatlanok megépítése, finanszírozása, működtetése és bérlete irodák és tárolás céljára, továbbá a repülőtér vonzáskörzetében működő szállodák és ipari vállalkozások, valamint üzletek, éttermek és parkolók céljára, nem tartoznak az ÁGÉSZ hatálya alá, és következésképpen az ÁGÉSZ szabályai szerint nem támogathatók. Az olasz hatóságok semmilyen bizonyítékot nem szolgáltatottak, amely igazolná, hogy a 2005. évi légiközlekedési iránymutatás (34) bekezdésének és (53) bekezdése iv. pontjának megfelelően a repülőtér alaptevékenységeihez közvetlenül nem kapcsolódó tevékenységeket nem támogatták.

7.1.2.4. A negyedik Altmark-kritérium

- (84) A negyedik Altmark-kritérium értelmében ahhoz, hogy a kompenzáció ne jelentsen támogatást, annak a szükséges minimumra kell korlátozódnia. Ez a kritérium akkor tekinthető teljesítettnek, ha a kompenzáció kedvezményezettjét ajánlattételi eljárás során választják ki, vagy ennek hiányában, ha a kompenzációt hatékony vállalkozás költségeit alapul véve számítják ki.
- (85) Ebben az esetben a kedvezményezettet nem közbeszerzési eljárásban választották ki. Olaszország nem bizonyította a Bizottság előtt azt sem, hogy a kompenzáció mértékét azon költségek elemzése alapján állapították meg, amelyek egy átlagos, jól vezetett és a szükséges közszolgáltatási követelmények kielégítéséhez közlekedési eszközökkel megfelelően felszerelt vállalkozásnál e kötelezettségek teljesítésekor felmerülnének, figyelemmel az érintett bevételekre és az e kötelezettségek teljesítéséből származó méltányos nyereségre. A Bizottság ezért úgy véli, nem állapítható meg, hogy a szóban forgó közfinanszírozást hatékony vállalkozás költségei alapján határozták meg.
- (86) Ebből következően a Bizottság nem állapíthatja meg, hogy a kedvezményezett a közösségnek legkevesebb költséggel járó szolgáltatást nyújtotta.
- (87) A teljesség igényével a Bizottság megjegyzi, hogy a vizsgálat folyamán a kedvezményezett azzal érvelt, hogy az intézkedések megfelelnek a piacgazdasági befektető elvének. Jóllehet a repülőtér üzemeltetőjénél merültek fel veszteségek, ésszerűen feltételezhető, hogy a tevékenység hozamot termelne.
- (88) A kedvezményezett állításával szemben a Bizottság először is rámutat arra, hogy Olaszország a vizsgálat során nem érvelt azzal, hogy az állam azért fektetett a repülőtér-üzemeltető vállalkozásba, mert attól jövedelmezőséget várt, és tulajdonképpen fenntartotta, hogy a piacgazdasági befektető elve nem alkalmazható ebben az ügyben (lásd a (49) preambulumbekendést).
- (89) Másodszor a piacgazdasági befektető elve alapján végzett értékeléshez meg kell határozni, hogy vajon hasonló körülmények között egy magánbefektető ugyanígy viselkedett-e volna. A Bíróság megállapította, hogy jóllehet az a magánbefektetői magatartás, amelyhez a gazdaságpolitikai célkitűzések szerint eljáró állami befektető beavatkozását hasonlítani kell, nem feltétlenül a többé-kevésbé rövid távú megtérülés céljával tőkét elhelyező hagyományos befektető magatartása, annak legalább az olyan, strukturális, átfogó vagy ágazati politikát folytató magánholding vagy -cégcsoport magatartásának kell lennie, amelyet hosszabb távú jövedelmezőségi kilátások vezérelnek ⁽²³⁾. Annak meghatározásához, hogy az állam körültekintő piacgazdasági befektetőként járt-e el, vagy sem, azon időszak kontextusába kell visszahelyezkedni, amelynek során a pénzügyi támogatási intézkedéseket megtették, és következésképpen tartózkodni kell minden olyan értékeléstől, amely valamely későbbi helyzeten alapul ⁽²⁴⁾. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, ha valamely tagállam a közigazgatási eljárás során a piacgazdasági befektető elvére hivatkozik, kétség esetén az ő feladata egyértelműen, objektív és ellenőrizhető szempontok alapján bizonyítani, hogy a végrehajtott intézkedés az ő részvényesi minőségéből ered. E bizonyítékokból világosan ki kell tűnnie, hogy az érintett tagállam a gazdasági előny nyújtását megelőzően vagy azzal egyidejűleg meghozta azt a döntést, hogy a ténylegesen végrehajtott intézkedéssel befektet az állami vállalkozásba ⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Lásd a C-278/92., C-279/92. és C-280/92. sz., *Spanyolország kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 1994., I-4103. o.) 20–22. pontját.

⁽²⁴⁾ A *Stardust Marine* ügyben hozott ítélet 71. pontja.

⁽²⁵⁾ Lásd a C-124/10. P. sz. *Bizottság kontra EDF* ügyben hozott ítélet 82. és 83. pontját, valamint a T-268/08. és T-281/08. sz., *Land Burgenland (Ausztria) és Ausztria kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítélet 155. pontját.

- (90) A Bizottság nem fogadhatja el a kedvezményezett azon állítását, amely szerint a vizsgált intézkedéseket a társaság jövedelmezőségi kilátásai vezették, amely kilátásokat az életképesség helyreállítását célzó, 2008-ban, azaz a szóban forgó intézkedés eldöntése után készült üzleti terv vázolt. A Bizottság úgy véli, hogy magánbefektető csak akkor injektált volna új tőkét egy olyan társaságba, mint a SO.G.A.S., amelynek tőkéje a jogi küszöbérték alá csökkent, ha a tőkeinjekció idején azt várhatta volna, hogy a társaság ésszerű időn belül újra életképes lesz. Tekintve, hogy sem az olasz hatóságok, sem a SO.G.A.S. nem szolgáltatott olyan konkrét bizonyítékot az intézkedés meghozatalának idejéből, amely igazolná, hogy a hatóságok be akartak fektetni és ésszerűen várhatták befektetésük magánbefektető számára is elfogadható gazdasági megtérülését, és tekintve, hogy Olaszország kifejezetten megerősítette, hogy a piacgazdasági befektető elve nem alkalmazható ebben az ügyben, a Bizottság megállapítja, hogy az intézkedések nem felelnek meg a piacgazdasági befektető elvének.

7.1.2.5. Következtetés

- (91) A Bizottság megállapítja, hogy a Bíróság által az *Altmark*-ügyben megfogalmazott négy kritérium egyike sem teljesül, és az intézkedések nem felelnek meg a piacgazdasági befektető elvének. Következésképpen a Bizottság megállapítja, hogy a vitatott intézkedések, azaz a SO.G.A.S. 2004., 2005. és 2006. évi veszteségeinek fedezésére nyújtott tőkeinjekciók gazdasági előnyhöz juttatják a SO.G.A.S.-t.

7.1.3. A verseny torzítása és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás

- (92) A versenytorzulás tekintetében Olaszország rámutat, hogy a 2005. évi légiközlekedési iránymutatás szerint „a kis regionális repülőtereknek (D kategória) ítélt támogatások kisebb mértékben torzíthatják a versenyt vagy befolyásolhatják a kereskedelmet a közérdekkel ellentétes mértékben”. Ez a rendelkezés ugyanakkor az állami támogatás EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerinti összeegyeztethetőségének értékelésével foglalkozik, és nem azt sugallja, hogy a kis repülőtereknek nyújtott közfinanszírozás nem minősül állami támogatásnak a 107. cikk (1) bekezdése értelmében.
- (93) Ráadásul a 2005. évi légiközlekedési iránymutatás (40) bekezdése értelmében „ezen általános mutatókon túlmenően azonban mégsem lehet olyan helyzetet diagnosztizálni, amely – nevezetesen a C és D kategóriába tartozó repülőterek esetében – igazodna a lehetséges helyzetekhez. Ezért minden olyan intézkedés, amely egy repülőternek nyújtott állami támogatást keletkeztethet, értesítés tárgyát kell képezze annak érdekében, hogy meg lehessen vizsgálni a versenyre és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatását, és adott esetben az összeegyeztethetőségét.”
- (94) A Stretto repülőtér az olasz félsziget déli végén található, amely Calabria régió három repülőtérének egyike. A repülőtér forgalma folyamatosan egymillió utas alatt maradt ⁽²⁶⁾. A vizsgált intézkedések hatálybalépésének idején a 2005. évi légiközlekedési iránymutatás értelmében tehát a repülőtér a D, azaz a „kis regionális repülőterek” kategóriájába tartozott. Ugyanakkor a repülőtér által kiszolgált utasforgalom 2004 és 2012 között megduplázódott.
- (95) A repülőterek, ideértve a kis regionális repülőtereket is, irányításának és üzemeltetésének piaca nyitva áll a verseny előtt, amely piacon Unió-szerte számos magán- és állami vállalkozás működik. Ezt az a tény is mutatja, hogy Olaszország a Stretto repülőtér részleges privatizálása mellett döntött, és 2007-ben olyan ajánlattételi felhívást tett közzé ebből a célból, amelyre bármely uniós tagállam vállalkozásai jelentkezhettek (lásd a (32) preambulumbekendést). A repülőtér-üzemeltetőnek nyújtott állami finanszírozás ezért torzíthatja a versenyt a repülőtéri infrastruktúra üzemeltetésének és irányításának piacain. Ezenfelül a repülőterek versenyezhetnek egymással, hogy vonzzák az utasforgalmat, akkor is, ha más a vonzáskörzetük. Bizonyos mértékben és bizonyos utasok számára a különböző célállomások helyettesíthetők. A repülőtereknek nyújtott közfinanszírozás ezért torzíthatja a versenyt, és hatást gyakorol a légiközlekedési piacon folytatott kereskedelemre Unió-szerte.
- (96) A tényállás idején a Stretto repülőtér főként belföldi célállomásokat és két nemzetközi útvonalat (Párizs és Málta) látott el; a kapott forrásoknak köszönhetően a repülőtér a piacon tudott maradni és jelentősen bővítette műveleteit; a Bizottság ennél fogva azon a véleményen van, hogy a szóban forgó intézkedések torzíthatják a versenyt és érinthették a tagállamok közötti kereskedelmet.

7.1.4. A támogatás fenntartására vonatkozó következtetés

- (97) A Bizottság megállapítja, hogy a SO.G.A.S. számára a részvényesei által a 2004-ben, 2005-ben és 2006-ban felmerült veszteségek fedezésére nyújtott tőkeinjekció az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatásnak minősül.

⁽²⁶⁾ Nyilvános adatok.

7.2. A támogatás jogszerűsége

- (98) A vizsgált intézkedéseket a Bizottság előzetes hivatalos jóváhagyása nélkül léptették hatályba, Olaszország tehát nem teljesítette az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdésében foglalt felfüggesztési kötelezettséget.

7.3. A támogatás összeegyeztethetősége

7.3.1. Összeegyeztethetőség az ÁGÉSZ-szabályok értelmében

- (99) A SO.G.A.S. azzal érvel, hogy az intézkedés az EUMSZ 106. cikke (2) bekezdésének értelmében összeegyeztethető a belső piaccal.
- (100) A 106. cikk (2) bekezdése értelmében „az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vagy a jövedelemtermelő monopólium jellegű vállalkozások olyan mértékben tartoznak a Szerződés szabályai, különösen a versenyszabályok hatálya alá, amennyiben ezek alkalmazása sem jogilag, sem ténylegesen nem akadályozza a rájuk bízott sajátos feladatok végrehajtását. A kereskedelem fejlődését ez nem befolyásolhatja olyan mértékben, amely ellentétes az Unió érdekeivel.”
- (101) A cikk kivételt tartalmaz az állami támogatás EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében foglalt tilalma alól, amennyiben a támogatás az ÁGÉSZ elfogadható gazdasági feltételek mellett való működtetéséhez szükséges és azzal arányos. A 106. cikk (3) bekezdése értelmében a Bizottságnak kell biztosítania e cikk alkalmazását, többek között azon feltételek meghatározásával, amelyek fennállása esetén úgy véli, a szükségesség és arányosság kritériuma teljesül.
- (102) 2012. január 31-e előtt az EUMSZ 106. cikkének (2) bekezdésében foglalt kivétel alkalmazásával kapcsolatos bizottsági politikát a közszolgáltatással járó ellentételezés formájában nyújtott állami támogatásról szóló közösségi keretszabály (a továbbiakban: 2005. évi ÁGÉSZ-keretszabály) ⁽²⁷⁾, valamint a 2005/842/EK határozat tartalmazta.
- (103) 2012. január 31-én hatályba lépett az új ÁGÉSZ-csomag, amely tartalmazta a közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásról szóló európai uniós keretszabályt (a továbbiakban: a 2011. évi ÁGÉSZ-keretszabály) ⁽²⁸⁾ és a 2012/21/EU bizottsági határozatot ⁽²⁹⁾.

7.3.1.1. A 2005/842/EK határozat szerinti összeegyeztethetőség

- (104) Az intézkedéseket 2004 júniusában, 2005 júniusában és 2007 decemberében hozták. A kedvezményezett azzal érvel, hogy az intézkedések a 2005/842/EK határozat értelmében mentesek a bejelentési kötelezettség alól.
- (105) A 2005/842/EK határozat kimondja, hogy a vállalkozásoknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokkal összefüggésben közszolgáltatásért járó ellentételezés formájában megítélt állami támogatások összeegyeztethetők, ha a határozatban megállapított feltételek teljesülnek. A határozat különösen összeegyeztethetőnek nyilvánította a közszolgáltatásért járó kompenzáció formájában azon repülőtereknek nyújtott állami támogatást, i. amelyek éves forgalma nem haladja meg az egymillió utast, vagy ii. amelyek adózás előtti éves forgalma az általános gazdasági érdekű szolgáltatással való megbízást megelőző két pénzügyi évben 100 millió eurónál kevesebb volt, a szóban forgó szolgáltatásért járó kompenzáció összege pedig kevesebb, mint 30 millió EUR ⁽³⁰⁾.
- (106) A 2005/842/EK határozat csak a valódi általános gazdasági érdekű szolgáltatásokkal összefüggésben, közszolgáltatásért járó kompenzáció formájában nyújtott támogatásra vonatkozott. A mentességhez az ÁGÉSZ működtetéséhez nyújtott, közszolgáltatásért járó kompenzációnak meg kellett felelnie a határozat 4., 5. és 6. cikkében foglalt feltételeknek ⁽³¹⁾.
- (107) A 2005/842/EK határozat 4. cikke előírja, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatás működtetésével az érintett vállalkozást egy vagy több hivatalos aktussal bízzák meg, amelyek többek között meghatározzák a közszolgáltatási kötelezettség jellegét és időtartamát, az ellentételezés kiszámításának, ellenőrzésének és felülvizsgálatának paramétereit és a túlkompenzáció elkerülésére és visszafizetésére hozott intézkedéseket. A határozat 5. cikke kimondja, hogy az ellentételezés mértéke nem haladhatja meg a közszolgáltatási kötelezettségek biztosításával összefüggő költségeket, figyelembe véve a kapcsolódó bevételeket és a méltányos nyereséget. Végül a határozat 6. cikke előírja a tagállamok számára, hogy ellenőrizzék, hogy a vállalkozások nem részesülnek az 5. cikknek megfelelően meghatározott összeget meghaladó ellentételezésben.

⁽²⁷⁾ HL C 297., 2005.11.29.

⁽²⁸⁾ HL C 8., 2012.1.11.

⁽²⁹⁾ A Bizottság 2011. december 20-i 2012/21/EU határozata az Európai Unió működéséről szóló szerződés 106. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott egyes vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról (HL L 7., 2012.1.11., 3. o.).

⁽³⁰⁾ A 2. cikk (1) bekezdésének a) pontja.

⁽³¹⁾ A hatálybalépés és különösen a 4. cikk c), d) és e) pontja és a 6. cikk alkalmazásának időpontja tekintetében lásd a 10. cikket.

- (108) A 7.1.2.1. pontban kifejtett okokból a Bizottság megállapítja, hogy sem a kedvezményezett, sem az olasz hatóságok nem bizonyították, hogy a SO.G.A.S.-t egyértelműen meghatározott közszolgáltatási kötelezettséggel bízták meg. Azt sem igazolták, hogy a szolgáltatással való megbízást állítólagosan tartalmazó, általuk hivatkozott aktusok meghatározzák a kompenzáció kiszámításának, ellenőrzésének és felülvizsgálatának paramétereit, vagy a túlkompensáció elkerülésére vagy visszafizetésére hozott intézkedéseket. Ennélfogva a 2005/842/EK határozat 4., 5. és 6. cikkében előírt, a megbízási aktus tartalmára vonatkozó követelmények nem teljesülnek.
- (109) A Bizottság következképpen úgy véli, hogy a Stretto repülőtér üzemeltetője számára a veszteségekhez nyújtott fedezet nem összeegyeztethető a belső piaccal, és nem mentesíthető a bejelentési kötelezettség alól a 2005/842/EK határozat értelmében.
- (110) Ugyanígy, a SO.G.A.S.-t terhelő közszolgáltatási kötelezettség egyértelmű meghatározásának hiányában az intézkedést nem lehet összeegyeztethetőnek tekinteni és mentesíteni az előzetes bejelentési kötelezettség alól a 2012/21/EU határozat 10. cikke b) pontjának alapján sem. A Bizottság ezért vizsgálta, hogy az intézkedés összeegyeztethető-e a belső piaccal a 2011. évi ÁGÉSZ-keretszabály 69. pontja alapján, amely szerint: „a Bizottság minden olyan jogellenes támogatásra alkalmazza majd az e közleményben meghatározott elveket, amelyek esetében 2012. január 31-ét követően hoz határozatot, még akkor is, ha a támogatás nyújtása ezen időpont előtt történt.”

7.3.1.2. Összeegyeztethetőség a 2011. évi ÁGÉSZ-keretszabály értelmében

- (111) A 2011. évi ÁGÉSZ-keretszabály 16. pontja meghatározza azokat a követelményeket, amelyek teljesülése estén az ÁGÉSZ biztosításával való megbízás érvényesnek tekinthető. A 16.a) pont szerint a megbízási aktusnak tartalmaznia kell a közszolgáltatási kötelezettségek tartalmát és időtartamát. Ezért a 7.1.2.1. pontban már kifejtett okokból a szóban forgó támogatási intézkedéseket nem lehet összeegyeztethetőnek tekinteni a 2011. évi ÁGÉSZ-keretszabállyal. Különösen a repülőtér teljes körű üzemeltetésével, mint általános gazdasági érdekű szolgáltatással nem bízták meg egyértelműen a kedvezményezettet. A Bizottság részére nem adtak át jogi dokumentumot, amely egyértelműen és előzetesen meghatározná a kedvezményezettre bízott ÁGÉSZ-t, vagy a kedvezményezett kompenzációjához való jogosultságát. A Bizottsághoz semmit nem nyújtottak be, ami igazolná, hogy a 2011. évi ÁGÉSZ-keretszabály 17. és 18. pontjának megfeleltek.
- (112) A Bizottság ezért úgy véli, hogy a vizsgált támogatási intézkedés nem tekinthető összeegyeztethetőnek a belső piaccal az EUMSZ 106. cikke (2) bekezdésének alapján.
- (113) A teljesség igényével a Bizottság rámutat arra, hogy a 2011. évi ÁGÉSZ-keretszabály 9. pontja szerint az ÁGÉSZ-ért járó ellentételezés formájában nehéz helyzetben lévő vállalkozásoknak nyújtott támogatások értékelésére a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás (megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás) alapján fog sor kerülni.
- (114) Az ügy korábbi szakaszaiban Olaszország azzal érvelt, hogy a SO.G.A.S. a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás értelmében nehéz helyzetben lévő vállalkozás volt. Olaszország ugyanakkor fenntartotta, hogy a vizsgált intézkedések nem képeztek szerkezetátalakítási terv részét, és hogy nem létezik ilyen terv. Az eljárás megindításáról szóló határozatában ezért a Bizottság úgy vélte, hogy az intézkedések nem tekinthetők összeegyeztethetőnek a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatással.
- (115) A hivatalos vizsgálati eljárás során Olaszország már nem állította, hogy a repülőtér üzemeltetője a támogatási intézkedések meghozatala idején nehéz helyzetben lett volna, és hogy a támogatást ezért a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás alapján összeegyeztethetőnek lehetne tekinteni.
- (116) Ezért nem áll olyan bizonyíték a Bizottság rendelkezésére, amely alapján értékelhetné az intézkedések megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás szerinti összeegyeztethetőségét, következésképpen a Bizottság nem nyilváníthatja ezen intézkedéseket a belső piaccal összeegyeztethetőnek a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás szerint.

7.3.2. Összeegyeztethetőség az új légiközlekedési iránymutatás szerint

- (117) A Bizottság 2014. március 31-én elfogadta a repülőtereknek és a légitársaságoknak nyújtott állami támogatásról szóló iránymutatást tartalmazó közleményt (a továbbiakban: az új légiközlekedési iránymutatás) ⁽³²⁾. Az új légiközlekedési iránymutatás a repülőterek 2014. március 31-ét megelőzően nyújtott működési támogatására vonatkozik.

⁽³²⁾ HL C 99., 2014.4.4., 3. o.

- (118) Az új légiközlekedési iránymutatás hatálybalépése előtt nyújtott működési támogatást összegegyeztethetőnek lehet nyilvánítani a fedezetlen működési költségek teljes összegének mértékében, ha a következő feltételek teljesülnek:
- *jól meghatározott közös érdekű célkitűzéshez való hozzájárulás*: a feltétel teljesül többek között, ha a támogatás fokozza az uniós polgárok mobilitását és javítja a régiók összeköttetését vagy elősegíti a regionális fejlődést ⁽³³⁾,
 - *állami beavatkozás szükségessége*: az állami támogatásnak azokra a helyzetekre kell irányulnia, amikor a támogatás olyan lényegi fejlődést eredményez, amelyet a piac önmagában nem tud megvalósítani ⁽³⁴⁾,
 - *az ösztönző hatás megléte*: e feltétel akkor teljesül, ha valószínű, hogy a működési támogatás hiányában, valamint a beruházási támogatás lehetséges jelenlétének és a forgalom szintjét figyelembe véve az érintett repülőtér gazdasági tevékenysége valószínűleg jelentős mértékben csökkenne ⁽³⁵⁾,
 - *a támogatási összeg arányossága (minimumra korlátozott támogatás)*: az arányosság érdekében a repülőtereknek nyújtott működési támogatást a támogatott tevékenység elvégzéséhez szükséges minimális szintre kell korlátozni ⁽³⁶⁾,
 - *a versenyre és a kereskedelemre gyakorolt indokolatlan negatív hatások elkerülése* ⁽³⁷⁾.
- (119) Az olasz hatóságok szerint Calabria régió kritikus nehézségekkel küzd félreeső földrajzi elhelyezkedése és az áruk elmaradott mobilitása okán, amely mögött nagyrészt a megfelelő infrastruktúra hiánya áll. Olaszország azt állította, hogy a vizsgált intézkedések a calabrai közlekedési hálózat fejlesztésének szélesebb körű projektjébe illeszkednek. Az intézkedések lehetővé tennék a SO.G.A.S. számára, hogy fejlesszék a repülőtéri infrastruktúrát és szolgáltatásokat a közlekedési hálózat javítására és a régió fokozottabb elérhetőségének garantálására irányuló új regionális stratégia fényében.
- (120) A Bizottság ennek megfelelően azon a véleményen van, hogy a SO.G.A.S. számára nyújtott működési támogatás a biztonságos és megbízható légiközlekedési infrastruktúra kialakítása révén közérdekű cél eléréséhez járult hozzá azáltal, hogy javította a hozzáférhetőséget, összeköttetést és regionális fejlődést.
- (121) Az új légiközlekedési iránymutatás értelmében a kisebb repülőterek nehezen biztosítják állami támogatás nélkül a működésükhöz szükséges finanszírozást. Az új légiközlekedési iránymutatás 118. pontja kimondja, hogy azon repülőterek, amelyek utasforgalma elmarad az évente 700 000 főtől, esetleg nem tudják fedezni működési költségeik nagy részét. A Stretto repülőtér forgalma folyamatosan 700 000 utas alatt maradt. A Bizottság ezért úgy véli, a támogatásra szükség volt, amennyiben lehetővé tette Calabria régió összeköttetésének javítását, és ezt a piac önmagában nem tudta volna megvalósítani.
- (122) A támogatás nélkül a kedvezményezettnek jelentősen csökkentenie kellett volna tevékenységét, de lehet, hogy meg is kellett volna szüntetnie. Ugyanakkor a támogatás nem lépte túl az üzemi veszteségek fedezéséhez szükséges összeget, következésképpen nem haladta meg a támogatott tevékenység megvalósításához szükséges minimumot.
- (123) Más repülőtér nem található ugyanebben a vonzáskörzetben ⁽³⁸⁾: a fent bemutatottak szerint a legközelebbi repülőtér több mint 130 km-re található. Ráadásul Olaszország megerősítette, hogy a repülőtéri infrastruktúrát bármely légitársaság megkülönböztetésmentesen használhatja. Sem a Bizottság rendelkezésére álló információ, sem az érdekelt felek által a vizsgálat során tett észrevételek nem utalnak arra, hogy az infrastruktúrához való hozzáférés biztosítása diszkriminatív lett volna.
- (124) A Bizottság megállapítja, hogy az új légiközlekedési iránymutatásban foglalt összegegyeztetetőségi feltételek teljesülnek.

7.3.3. A támogatás összegegyeztetetőségére vonatkozó következtetés

- (125) A Bizottság megállapítja, hogy a bejelentett támogatás az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdése c) pontjának értelmében összegegyeztethető a belső piaccal.

⁽³³⁾ Az új légiközlekedési iránymutatás 137. és 113. pontja.

⁽³⁴⁾ Az új légiközlekedési iránymutatás 137. és 116. pontja.

⁽³⁵⁾ Az új légiközlekedési iránymutatás 137. és 124. pontja.

⁽³⁶⁾ Az új légiközlekedési iránymutatás 137. és 125. pontja.

⁽³⁷⁾ Az új légiközlekedési iránymutatás 137. és 131. pontja.

⁽³⁸⁾ Az új légiközlekedési iránymutatás a következőképpen határozza meg a repülőtér vonzáskörzetét: földrajzi piac határa, amely rendes körülmények között nagyjából 100 kilométeres sugarú körnek, illetve gépjárművön, buszon, vonaton vagy nagysebességű vonaton 60 perc utazással töltött időnek felel meg.

- (126) Ezt a megállapítást az állami támogatási szabályok fényében tették, és az nem érinti az uniós jog más rendelkezéseinek, mint például a környezetvédelmi jogszabályoknak az alkalmazását.

8. KÖVETKEZTETÉSEK

- (127) A Bizottság megállapítja, hogy Olaszország jogszerűtlenül, az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének megsértésével biztosította a szóban forgó támogatásokat. A fenti értékelés fényében ugyanakkor a Bizottság úgy határozott, hogy nem emel kifogást a határozat ellen, mivel az az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerint összeegyeztethető a belső piaccal és az új légiközlekedési iránymutatással,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az Olaszország által a Stretto repülőtér üzemeltető társaságnak, a SO.G.A.S. SpA-nak 6 392 847 EUR összegben nyújtott állami támogatás az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében összeegyeztethető a belső piaccal.

2. cikk

Ennek a határozatnak az Olasz Köztársaság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, 2014. június 11-én.

a Bizottság részéről
Joaquín ALMUNIA
alelnök